

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มุ่งศึกษาวิสัยทัศน์และปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานของการวิจัย

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูง
2. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูง
3. ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 764 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 260 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 สอบถามวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหาร
โรงเรียน ใช้เครื่องมือวัดของ ดร.มารศรี สุธานี ซึ่งพัฒนามาจาก LVQ - P (Leadership
vision Questionnaire - Principal) ของบรอน (Braun, 1991) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม
32 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ช่วงคะแนน โดยวัดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน
3 ด้าน คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติวิสัยทัศน์ ตอนที่ 3
เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอาศัยแนวของ ดร. มารศรี สุธานี
ประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนนวัดพฤติกรรม
การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน คือ พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ
พฤติกรรมกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบ
แบบสอบถามและตามเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ใน
การรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การถดถอยพหุคูณ

สรุปผล

จากการทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ 3.39 , 3.37 , 3.32 , และ 3.44 ตามลำดับ
2. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ พฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ 4.19 , 4.12 , 4.10 , และ 4.34 ตามลำดับ
3. ปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการและพฤติกรรมทักษะมนุษยสัมพันธ์ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการสร้างวิสัยทัศน์เพียงด้านเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกของตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า พฤติกรรมการบริหารสามารถพยากรณ์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนได้ร้อยละ 45.30

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นความสำคัญที่ค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งจะอภิปรายใน 2 ลักษณะ คือ (1) อภิปรายตามกรอบความคิดของการวิจัย (2) อภิปรายตามสมมติฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องของผลการวิจัยกับกรอบความคิด

ปัจจัยตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรแต่ละตัวที่นำมาศึกษาสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัยกล่าวคือ

ตัวแปรพฤติกรรมด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ ตัวแปรพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของล็อกและคนอื่น ๆ (Lock and others 1991 : 7) ที่แสดงให้เห็นว่าวิสัยทัศน์เกิดจากปัจจัยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางการบริหาร และมารศรี สุธานี (2540 : 167 – 168) ที่ได้ศึกษาผลออกมาว่าพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

2. ความสอดคล้องระหว่างผลการวิจัยกับสมมติฐาน

2.1 จากสมมติฐานที่ 1 ที่ว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยพบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารอยู่ในระดับสูงทุกมิติและภาพรวม ซึ่งตรงกับสมมติฐาน จึงเห็นได้ว่าเป็นความสอดคล้องกัน และสอดคล้องกับเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 19 – 20) ที่ได้กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ วันทนา เมืองจันทร์ (2540 : 10) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารรู้จักกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับ คณะครูอาจารย์และนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้สำเร็จ และแมคคอนเนล (McConnell 1992 : 2351 – A) ที่ศึกษาว่าโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ บรัมบรีงและกรีนฟิลด์ (Blumbreg and Greenfield 1986 : 176) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จนั้นล้วนมีคุณลักษณะที่เหมือนกันประการหนึ่งคือต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ บริดจ์ (Bridges 1992 : 669) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ส่วนล็อกและคนอื่น ๆ (Lock and others 1991 : 57) มีความเชื่อว่าก่อนที่ผู้นำจะสามารถนำองค์การให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่

กำหนดไว้ได้ผู้นำต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกทุกคนขององค์การเพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจยอมรับและมีจิตผูกพันกับวิสัยทัศน์นั้น ดังนั้นในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนควรเน้นย้ำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ของตนออกไปสู่คณะครู และสามารถเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเองให้เป็นวิสัยทัศน์ของครูทุกคนหรือเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้ และจากผลการวิจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับสูงได้แสดงให้เห็นว่า จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการอบรมพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในทุก ๆ ด้านเริ่มตั้งแต่การกำหนดคุณวุฒิการศึกษาของผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา การเข้าสู่ตำแหน่งที่มีการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกคนเก่ง ดีมีความสามารถ มีการจัดอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงที่ทุกคนต้องผ่านการอบรม การจัดอบรมสัมมนาในหลายระดับที่จัดให้มีขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร ในส่วนของยุคสมัยนี้เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร (IT) มีเครื่องอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น Internet Computer Fax ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความกระตือรือร้น ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เปิดหูตากว้างไกลเพื่อให้ทันกับยุคสมัยจึงเห็นได้จากงานวิจัยที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับสูง

2.2 จากสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารอยู่ในระดับสูงทุกมิติและภาพรวมซึ่งตรงกับสมมติฐานจึงเห็นได้ชัดว่ามีความสอดคล้องกัน และสอดคล้องกับล็อคและคนอื่น ๆ (Lock and others 1991 : 7) ที่แสดงให้เห็นว่า วิสัยทัศน์เกิดจากปัจจัยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะทางการบริหารซึ่งในทักษะทางการบริหารได้หมายรวมถึงพฤติกรรมกรรมการบริหารไว้ด้วย

2.3 จากสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ของมารศรี สุธานี (2540 : 168 - 169) ที่พบว่าพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ล็อคและคนอื่น ๆ (Lock and others. 1991 : 35 - 37) มีความเชื่อว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน ระบบการปฏิบัติงานของโรงเรียน หลักสูตร ทฤษฎีการเรียนรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี และบริดจ์ (Bridges 1992 : 669) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผล

ของโรงเรียนกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนพบว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และยังพบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ ส่วนทักษะพฤติกรรมกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์นั้น สอดคล้องกับธีรเดช สุขโข (2540 : 20) ที่ได้กล่าวไว้ว่า บุคลากรทางการศึกษาที่เป็นผู้บริหารในแต่ละระดับเป็นหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพและยังได้กล่าวต่อไปอีกว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องมีลักษณะและบทบาทเพื่อการเปลี่ยนแปลงด้วยคือสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ชัดเจนมีมนุษยสัมพันธ์มีจิตวิทยาการบริหารสูง มีความรู้เชิงวิชาการมากและอย่างต่อเนื่องให้คำปรึกษาได้ ต้องแทรกแซงองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลงตามโอกาสอันควร ต้องรับรู้และเข้าใจกันระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลง แมนาส (Manasse 1984 : 45 – 46) ได้ศึกษาความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่จุดหมายที่ต้องการในอนาคตพบว่าผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ 2 ประการจึงสามารถนำโรงเรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จ สอดคล้องกับความคิดของคาร์เนล (Carnell 1990 : 106) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพนั้นวิสัยทัศน์ของผู้บริหารนับเป็นความสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงส่วนพฤติกรรมด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์นั้นบัญชา อึ้งสกุล (2543 : 14) กล่าวว่าการบริหารยุคโลกาภิวัตน์มีหลักเกณฑ์การบริหารค่อนข้างพัฒนาไปทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งได้มุ่งเน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงานมากขึ้น นักบริหารชั้นนำได้พบแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพว่าการบริหารอย่างเดียวไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ถ้าขาดความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และประไพพรรณ เวชรักษ์และคณะ (2536 : 136) ได้กล่าวว่าไม่ว่าองค์กรธุรกิจหรือองค์กรของรัฐบาลก็ตามหน่วยงานใดที่คนทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรหน่วยงานนั้นย่อมตระหนักได้ดีว่ามนุษยสัมพันธ์เบี่ยงปัจจัยอันดับแรกที่ทำให้เกิดความสำเร็จของงานผู้บริหารทุกระดับจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์อย่างยิ่ง สอดคล้องกับกิติพันธ์ จุจรกิจ (2529 : 102) ที่ชี้ว่าในฐานะผู้บริหารเป็นผู้นำทางการศึกษาจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อเขาเหล่านั้นจะได้รู้จักกลวิธีทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในระดับสูงกวเท่าเทียมกันและในระดับที่ต่ำกว่าและเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 85) ที่กล่าวว่ามนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญกับผู้บริหารทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อนำไปใช้

1.1 งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสอบถามเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปใช้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

1.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงในกิจกรรมการบริหารโรงเรียนทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การดำเนินการที่จะให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและการนำทักษะมนุษยสัมพันธ์มาทำให้เกิดประโยชน์

1.3 พัฒनावิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อที่จะนำวิสัยทัศน์ไปปรับเปลี่ยนเป็นนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

2. เพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิสัยทัศน์และปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนจากบุคลากรส่วนอื่นเช่น ครูในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้วย

2.2 น่าจะศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเข้าไปด้วย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศในการทำงาน